

รายชื่อหนังสือและบทความที่อ้างอิงในบทที่ ๑

๑. Pierre Lefevre-Pontalis, Voyages dans le Haut Laos et sur les frontieres de Chine et de Birmanie (Mission Pavie V) (Paris: Ernest Leroux, 1902) คอลัมน์เรียกหา Mission Pavie และใส่ลำดับที่ของชุดภาพถ่าย
๒. H. Warrington Smyth: Five Years in Siam (London: John Murray, 1898) หน้า ๒๑๕
๓. Mission Pavie V หน้า ๑๒๔
๔. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๒๔ -
๕. Erik Sjoedenfaden, The Thai Peoples Book I (Bangkok: The Siam Society, 1958) หน้า ๔๓ และ หน้า ๔๓
๖. IRAP, Laos (New Haven: IRAP Press, 1960) หน้า ๕๕
๗. Henri Mouhot, Travel in the Central Parts of Indo-China (Vol. II) (London: John Murray, 1864) หน้า ๑๑๕
๘. Henri d'Orleans, Around Tonkin and Siam (London: Chapman and Hall, 1894) หน้า ๓๑๑ - ๓๑๒
๙. Lucien de Reinach, Le Laos (Paris: Librairie Orientale et Americaine, 1911) หน้า ๑๑๕ - ๑๒๐
๑๐. Mission Pavie V. หน้า ๑๓๓
๑๑. Sjoedenfaden, The Thai Peoples หน้า ๑๒ - ๑๓
๑๒. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๕ - ๕๕
๑๓. Mission Pavie V หน้า ๑๓
๑๔. Mission Pavie IV หน้า ๑๓๑
๑๕. IRAP, Laos, หน้า ๕๑
๑๖. Mission Pavie IV, หน้า ๑๓
๑๗. พระขุนนางสาวกการภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองหนอง" (พระนคร ก้าวหน้า ๒๕๑๑)
หน้า ๒๕๓ - ๒๕๕
๑๘. Holt Hallett, A Thousand Miles on an Elephant in the Shan States (Edinburgh: William Blackwood and Sons, MDCCCXC) หน้า ๒๒

๑๘. Mission Pavie V หน้า ๑๕๕
๑๙. Hallett, A Thousand Miles.... หน้า ๒๐
๒๐. Mission Pavie IV หน้า ๑๒๒ - ๑๒๓
๒๑. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๔ หน้า ๒๕๓
๒๒. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๕๓
๒๓. Mission Pavie V, หน้า ๑๕๕
๒๔. James McCarthy, Surveying and Exploring in Siam (London: John Murray, 1900) หน้า ๕๐
๒๕. Mission Pavie IV, หน้า ๒๕๐
๒๖. Hallett, A Thousand Miles.... หน้า ๒๒ และหน้า ๒๖
๒๗. HRAF, Laos, หน้า ๑๓
๒๘. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการของเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี เล่มที่ ๒" (พระนคร โรงพิมพ์สุรสภา ๒๕๐๔) หน้า ๕๕๓
๒๙. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ เล่มที่ ๔" หน้า ๓
๓๐. พระราชพงศาวดารในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ถึงเจ้าพระยาภูธราภัย
ลงวันที่ วันอาทิตย์แรม ๑๐ ค่ำ - เดือน ๔ จ.ศ. ๑๒๖๓ ใน "ราชกิจจานุเบกษา"
เล่ม ๓ หน้า ๓๖ ปี พ.ศ. ๒๔๑๕
๓๑. A.R. Mathieu, "Chronological Table of the History of Laos" in Breval,
Kingdom of Laos (Saigon: France-Asie, 1959) หน้า ๕๖
๓๒. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" (เล่มที่ ๒) หน้า ๕๕๓ - ๕๕๕
๓๓. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๕๔ - ๕๕๖
๓๔. ในบทความวางกัมมันต์ถึงพระสุรศักดิ์มนตรี ลงวันที่ วันอาทิตย์แรม ๔ ค่ำ เดือน ๑๐
ปี จ.ศ. ๑๒๕๕ "เอกสารในกองจดหมายเหตุแห่งชาติ" หมายเลข ม.๑๓ ๑/๑๓
ปีที่ ๑ (เอกสารในกองจดหมายเหตุแห่งชาติต่อไปนี้เรียก "เอกสารไทย")
๓๕. HRAF, Laos, หน้า ๑๓
๓๖. George Coedes, "Introduction to the History of Laos" in Rene de
Breval The Kingdom of Laos หน้า ๒๖
๓๗. HRAF, Laos หน้า ๑๓
๓๘. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๓

- ๔๐. P de Harini Romain, Histoire Nouvelle et Curieuse des Royaumes de Tonquin et de Lao (Paris: Cervais Clouzier, MDCXVI) หน้า ๓๖๕ - ๓๖๖
- ๔๑. BRAP, Laos หน้า ๑๓ - ๑๔
- ๔๒. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๔
- ๔๓. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๒
- ๔๔. Prince Henri, Around Tonkin, ... หน้า ๒๕๐ - ๒๕๓
- ๔๕. Rosa Ballou Morse, The International Relations of the Chinese Empire (London: Kelly and Walsh Ltd., 1918) หน้า ๓๕๐ - ๓๕๑
- ๔๖. Francis Garnier, Voyage d'Exploration en Indo-Chine (Vol.I) (Paris: Librairie Hachette et Cie 1873) หน้า ๓๒๑
- ๔๗. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" (เล่มที่ ๓) หน้า ๓๑๑ - ๓๑๒
- ๔๘. Walter F. Vella, Siam under Rama III (New York: Lucust Valley, 1957) หน้า ๓๕
- ๔๙. สมเด็จพระมหาปาจารย์ราชูปถัมภ์ "คำอธิบายประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕" ในประชุมพงศาวดารเล่ม ๕ (พระนคร กาวหนา ๒๕๐๓) หน้า ๑๖
- ๕๐. Vella, Siam under Rama III, หน้า ๓๕ - ๓๖
- ๕๑. De Reinach, Le Laos, หน้า ๑ - ๒
- ๕๒. อ้าย บุญยานนท์ "สังเขปเอกสารประวัติศาสตร์ ร.ศ. ๑๑๓" (พระนคร โรงพิมพ์พิมพ์ศิริ ๒๕๔๓) หน้า ๔๑ - ๔๔
- ๕๓. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๔๒
- ๕๔. จกนมาจกการการาเกิดถึงหลวงองศ์ รัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศส (de Kergaradec a Plourens) ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๕๓ ใน "เอกสารกระทรวงต่างประเทศฝรั่งเศส" สยาม เล่ม ๑๐ (เอกสารในกระทรวงกลางประเทศฝรั่งเศสต่อไปเรียกเอกสารฝรั่งเศส)
- ๕๕. ในมอกพระยาจกนมาจกการาฉบับที่ ๒ ใน "จกนมาจกเหตุเรื่องปราบขมดเวียงจันทร์" (พระนคร โรงพิมพ์พระจันทร์ ๒๕๖๔) หน้า ๔๔
- ๕๖. Mission Pavie V หน้า ๑๕๑
- ๕๗. อ้าย บุญยานนท์ หน้า ๔๔

- ๕๕. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๓ ตอนที่ ๑ *จกหมายเหตุเกี่ยวกับเขมรและชวาในรัชกาลที่ ๓* (พระนคร โรงพิมพ์มณฑลอุดร ๒๕๐๗) หน้า ๑๐๕
- ๕๕. Mission Pavie V หน้า ๑๕๓
- ๕๖. เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ "พระราชพงศาวดารรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓" เล่มที่ ๑ (พระนคร โรงพิมพ์คุรุสภา ๒๕๐๕) หน้า ๕๐
- ๕๖. Frederick Arthur Neale, Narrative of a Residence in Siam (London: Office of the National Illustrated Library, 1852) หน้า ๕๕
- ๕๗. McCarthy, Surveying... หน้า ๓๗
- ๕๗. เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ หน้า ๕๕
- ๕๘. Volla, Siam under Rama III หน้า ๕๕ - ๕๕
- ๕๘. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๗
- ๕๘. Garnier, Voyage d'Exploration... (Tome I) หน้า ๕๕๖
- ๕๘. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๕๖ และ หน้า ๕๕๕
- ๕๘. Smyth, Five years in Siam, หน้า ๕๕๖
- ๕๘. Volla, Siam under Rama III, หน้า ๕๕๑ - ๕๕
- ๕๙. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๓ ตอนที่ ๑ หน้า ๕๑
- ๕๙. McCarthy, Surveying... หน้า ๓๗ - ๓๘ และ Mission Pavie V หน้า ๑๕๓-๑๕๕
- ๕๙. ตราตั้งชานหลวง เจ้าเมืองหนองคาย ใน ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๓ หน้า ๑๐๕
- ๕๙. อัญ มุขยานนท์ หน้า ๕๐
- ๕๙. เจ้าพระยาทิพากรฯ หน้า ๑๕๕ - ๑๕๖ และ หน้า ๑๕๗ - ๑๖๑
- ๕๙. Volla, Siam under Rama III, หน้า ๕๐
- ๕๙. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๓ ตอนที่ ๑ หน้า ๑๖ - ๑๗
- ๕๙. Garnier, Voyage... หน้า ๑๕๖
- ๕๙. Volla, Siam ... หน้า ๕๐ - ๕๐
- ๕๙. Mission Pavie V หน้า ๑๕๕
- ๕๙. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองโล" หน้า ๕๕๖-๕๕๕
- ๕๙. Neale, Narrative... หน้า ๒๓
- ๕๙. Breval, The Kingdom of Laos, หน้า ๕๖
- ๕๙. McCarthy, Surveying... หน้า ๓๘
- ๕๙. Mission Pavie V หน้า ๑๕๕
- ๕๙. Mouhot, Travels... หน้า ๑๓๗

๘๖. Garnier, Voyage d'Exploration... หน้า ๓๓๘
๘๗. McCarthy, Surveying... หน้า ๑๑๒ - ๑๑๓
๘๘. จดหมายจากนายช่างมองคังถึงชาวเดนมาร์ก ลาตุร์ รัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศส ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๓ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๕
๘๙. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๕๘
๙๐. Hallett, A Thousand Miles... หน้า ๓๖
๙๑. พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ถึง เจ้าหมื่นไวยวงษากร ลงวันที่ วันเสาร์ แรม ๖ ค่ำ เดือน ๕ จ.ศ. ๑๒๔๔ ใน เจ้าพระยาสุรศักดิ์ฯ "ประวัติการ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๕๘
๙๒. Hallett, A Thousand Miles... หน้า ๑๑๖ - ๑๑๗
๙๓. Prince Henri, Around Tonkin... หน้า ๕๘๘
๙๔. De Reinach, Le Laos, หน้า ๒๓๐
๙๕. Albert de Pourcourville, L'Affair de Siam 1866-1894 (Paris: Chamuel, 1897) หน้า ๒๘
๙๖. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ฯ "ประวัติการ" เล่มที่ ๔ หน้า ๒๑๗ - ๒๒๐
๑๐๐. หนังสือพระยานมพบุรีฯ หลวงนครหลวงพระบาง กรมมวังมณฑล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ลงวันที่ วันศุกร์ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๒ จ.ศ. ๑๒๔๕ ใน "เอกสารไทย" หมายเลข ม. ๑/๑๗ ปีที่ ๑
๑๐๑. De Reinach, Le Laos, หน้า ๒๓๖
๑๐๒. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ฯ "ประวัติการ" เล่มที่ ๔ หน้า ๒๑๗
๑๐๓. McCarthy, Surveying... หน้า ๑๑๑ - ๑๑๒
๑๐๔. จดหมายจากนายช่างมองคัง ถึงผู้ว่าราชการฝรั่งเศสประจำโครินไชนา ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๓ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๕
๑๐๕. de Reinach, Le Laos, หน้า ๓๘๔ - ๓๘๕
๑๐๖. Smyth, Five Years in Siam, หน้า ๒๐๔
๑๐๗. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๐๖ - ๒๐๗
๑๐๘. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๐๘
๑๐๙. Mission Pavie V หน้า ๒๒๒

- ๑๑๐. McCarthy, Surveying... หน้า ๒๒
- ๑๑๑. Prince Henri, Around Tonkin... หน้า ๓๕๕ - ๓๖๐
- ๑๑๒. De Roimach, Le Leon, หน้า ๓๕๓ - ๓๕๕
- ๑๑๓. สมเด็จพระราชาธิบดี "จกทนายเพลุดองท์ปราชมอ" (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๕) ในประชุมพงศาวดารเล่ม ๖ (พระนคร ก้าวหน้า ๒๕๓๑) หน้า ๓๓๓ - ๓๓๕
- ๑๑๔. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองแกลง" หน้า ๒๕๓ - ๒๕๕
- ๑๑๕. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๕๕
- ๑๑๖. เรื่องเดียวกัน ๒๕๖
- ๑๑๗. McCarthy, หน้า ๑๐๓
- ๑๑๘. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองแกลง" หน้า ๒๕๕
- ๑๑๙. เรื่องเดียวกัน "พงศาวดารเมืองโล" หน้า ๒๕๖
- ๑๒๐. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ "ประวัติการ" เล่มที่ ๕ หน้า ๕๓
- ๑๒๑. Mission Pavie III หน้า ๓๑๔ - ๓๑๕
- ๑๒๒. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองโล" หน้า ๒๕๖
- ๑๒๓. McCarthy, หน้า ๑๐๒ - ๑๐๓
- ๑๒๔. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองแกลง" หน้า ๓๐๕ - ๓๐๖
- ๑๒๕. McCarthy, หน้า ๑๐๐ - ๑๐๑
- ๑๒๖. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ "ประวัติการ" เล่มที่ ๕ หน้า ๓๖
- ๑๒๗. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองโล" หน้า ๒๕๓
- ๑๒๘. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองแกลง" หน้า ๓๐๑ - ๓๐๒
- ๑๒๙. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองโล" หน้า ๒๖๓ - ๒๖๖
- ๑๓๐. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๖๓ - ๒๖๖
- ๑๓๑. เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน
- ๑๓๒. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองแกลง" หน้า ๓๐๕ - ๓๐๕ และ "พงศาวดารเมืองโล" หน้า ๓๖๓ - ๓๖๓
- ๑๓๓. เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๐๕ - ๓๐๕
- ๑๓๔. Mission Pavie V, หน้า ๕๓
- ๑๓๕. Mission Pavie VII, หน้า ๑๐๓

๑๓๖. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ฯ "ประวัติการ" เล่มที่ ๓ หน้า ๓๖
๑๓๗. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕
๑๓๘. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองไถ" หน้า ๒๕๐-๒๕๓
๑๓๙. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๕๖ - ๒๕๗
๑๔๐. Mission Pavie VII หน้า ๑๓๐
๑๔๑. Mission Pavie V หน้า ๕๑
๑๔๒. Prince Henri, หน้า ๒๓๑
๑๔๓. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองไถ" หน้า ๒๕๕
๑๔๔. จกหมายจากแกร์การวาคัดถึงพลูรองส์ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๐
๑๔๕. คราถึงชาวหลวงและเจ้าเมืองหนองคาย เจ้าเมืองหนองหาร ลงวัน วันอาทิตย์เดือน ๖ แรม ๕ ค่ำ จ.ศ. ๑๑๘๕
๑๔๖. Mission Pavie V, หน้า ๑๑๘ - ๑๑๙
๑๔๗. de Reinach, ๒๖๔ - ๒๖๕ (๒๖๕)
๑๔๘. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" เล่มที่ ๒ หน้า ๒๓๓ - ๒๓๗
๑๔๙. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๒ "คำให้การของชาวอุบลในเมืองแก้วแก้ว" ในประชุมพงศาวดารเล่ม ๖ (พระนคร กาวหนา ๒๕๐๓) หน้า ๒๓๑ - ๒๕๔
๑๕๐. Kouhot, หน้า ๑๔๐
๑๕๑. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๒ จ.ศ. ๑๒๓๓ (พ.ศ. ๒๔๐๔) หน้า ๒๒
๑๕๒. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๘
๑๕๓. จกหมายจากการนี้เอร์ ถึง รัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศส ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๓๕ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๗
๑๕๔. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๓ จ.ศ. ๑๒๓๔ (พ.ศ. ๒๔๐๕) หน้า ๓๓๙
๑๕๕. จกหมายจากการนี้เอร์ เรื่องเดียวกัน
๑๕๖. จกหมายจากเวียง ถึง วัคคองตง ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๓๕ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๗
๑๕๗. เรื่องเดียวกัน
๑๕๘. จกหมายจากการนี้เอร์ถึงผู้ว่าการจังหวัดโคชินไชนา ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๓๖ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๔

- ๑๕๕. Mission Pavie V หน้า ๑๖๔
- ๑๖๐. เรืองเกียรติ หน้า ๑๖๐
- ๑๖๑. McCarthy, หน้า ๕๐
- ๑๖๒. Kouhot, หน้า ๕๕ และ หน้า ๕๖
- ๑๖๓. Prince Henri, หน้า ๑๐๖ - ๑๐๗

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๑. G. William Skinner, Chinese Society in Thailand, (New York: Cornell University Press, 1957)
- ๒. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ "คำอธิบายประชุมพงศาวดารภาคที่ ๔" ในประชุมพงศาวดาร เล่ม ๔ (พระนคร ก้าวหน้า ๒๕๐๓) หน้า ๑๔ - ๑๕
- ๓. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ "จดหมายเหตุกรุงรัตนโกสินทร์" (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕) ในประชุมพงศาวดาร เล่ม ๕ (พระนคร ก้าวหน้า ๒๕๐๓) หน้า ๓๓๓
- ๔. Mission Pavie VII หน้า ๑๑๖
- ๕. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕ "พงศาวดารเมืองไล" หน้า ๒๕๓
- ๖. จดหมายจาก Garnier ถึง Duc Decazes ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๑๘๓๕ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๓
- ๗. เรื่องเดียวกัน
- ๘. McCarthy, หน้า ๕๔
- ๙. Smyth, หน้า ๑๑๔ - ๑๑๖
- ๑๐. G. Younghusband, Eighteen Hundred Miles on a Burmese Tat, (London: William Clowes and Sons, 1888) หน้า ๓๘-๔๑ และ Hallett, A Thousand Miles... หน้า ๑๓๐ - ๑๓๓ หน้า ๒๓๐ - ๒๓๓ Garnier, หน้า ๕๐๓ - ๕๐๕
- ๑๑. จดหมายจากมิตเตอร์นอชถึงมาควิส ออฟ ซอลส์เบอร์รี่ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๘๓ ใน กระทรวงมหาดไทย "จดหมายโต้ตอบทางฉันทน์เรื่องประเทศไทยเสียดินแดน (พระนคร โรงพิมพ์กรมรถไฟ ๒๕๕๓) หน้า ๖
- ๑๒. Forse, Internation...., หน้า ๖๖ และ หน้า ๑๓
- ๑๓. A. Egmont Hake, Events in the Taiping Rebellion, (London: W.R. Allen and Co., 1891) หน้า ๕๕๖
- ๑๔. Mission Pavie V, หน้า ๒๔

- ๑๕. Mission Pavie VII หน้า ๑๓๖
- ๑๖. Jean Dupuis, Voyage au Yunnan et Ouverture de Fleuve Rouge au Commerce.
(Lyons: ---- 1878) หน้า ๑๕๓
- ๑๗. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ "ประวัติการ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๕๓ - ๕๕๔
- ๑๘. Morse, หน้า ๑๗๓
- ๑๙. HRAP, Laos หน้า ๑๔ - ๑๕
- ๒๐. โรเซ่ เอมีอ (บุตร สาธารณผล) "ประวัติศาสตร์ยูนนาน" (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๓๓) (พระนคร โรงพิมพ์มหาดไทย ๒๕๐๔) หน้า ๑๑๔
- ๒๑. Mission Pavie V, หน้า ๒๔
- ๒๒. Garnier, Voyage d'Exploration... Tome I, หน้า ๕๖๔
- ๒๓. American Missionaries, Siam and Laos, (Philadelphia: 3-----, 1884)
หน้า ๑๔ - ๑๕
- ๒๔. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๕๕
- ๒๕. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๖๖
- ๒๖. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" เล่มที่ ๔ หน้า ๑๕๓
- ๒๗. เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน
- ๒๘. เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๕๔ - ๑๕๕
- ๒๙. Breval, หน้า ๔๕ และ Mission Pavie VII หน้า ๑๓๓
- ๓๐. Buttinger, หน้า ๓๖๔
- ๓๑. Mission Pavie VII หน้า ๑๓๑
- ๓๒. Dupuis, หน้า ๑๕๓
- ๓๓. Lanessan, หน้า ๒๒๕
- ๓๔. พงศาวดารเมืองไถ หน้า ๒๓๓
- ๓๕. McCarthy, หน้า ๔๔
- ๓๖. Mission Pavie VII หน้า ๑๓๑-๑๓๒
- ๓๗. J.L. de Lanessan, L'Indo-Chine Francaise, (Paris: ----, 1888)
- Joseph Buttinger, The Smaller Dragon... (New York: Frederick A. Praeger,
1958) หน้า ๓๖๔

๓๘. Joseph Buttinger, The Smaller Dragon... (New York: Frederick A. Praeger, 1958) หน้า ๓๖๕
๓๙. McCarthy. หน้า ๔๔
๔๐. จกหมายจากมิสเตอร์กอดด์ ถึงมาควิส ออฟ ซอลส์เบอร์รี่ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๕๕๓ ในพาทไทย "จกหมายโต้ตอบ..." หน้า ๕ - ๖
๔๑. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ฯ "ประวัติการรบ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๓๖
๔๒. จกหมายจากการบีเวอร์ ถึง กุค เกอทซ์ เรื่องเดียวกัน
๔๓. Morse, หน้า ๓๔๔
๔๔. de Fourvourville, หน้า ๖๖ - ๖๕
๔๕. Mission Pavie VII หน้า ๑๕๕
๔๖. หงสาวการ เมืองโล หน้า ๕๖๓ - ๕๖๔
๔๗. หงสาวการ เมืองแดง หน้า ๓๐๓ - ๓๐๔
๔๘. ประชุมหงสาวการภาคที่ ๒ "หงสาวการ เมืองในหัวพัน" ในประชุมหงสาวการ เล่ม ๒ (พระนคร ก้าวหน้า ๒๕๐๓) หน้า ๒๑๑
๔๙. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๖๒ - ๕๖๓
๕๐. หงสาวการ เมืองโล หน้า ๕๖๕
๕๑. หงสาวการ เมืองแดง หน้า ๓๐๕ - ๓๐๖
๕๒. หงสาวการ เมืองโล หน้า ๕๖๖
๕๓. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๖๒ - ๕๖๔
๕๔. หงสาวการ เมืองแดง หน้า ๓๐๕ - ๓๐๕
๕๕. หงสาวการ เมืองโล หน้า ๕๖๕ - ๕๖๖
๕๖. หงสาวการ เมืองในหัวพัน หน้า ๕๖๐ - ๕๖๑
๕๗. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ฯ "ประวัติการรบ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๕๔-๕๕๕
๕๘. หงสาวการ เมืองโล หน้า ๕๖๖
๕๙. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ฯ "ประวัติการรบ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๖๐ - ๕๖๑
๖๐. Mission Pavie VII, หน้า ๕
๖๑. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕ - ๕
๖๒. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ฯ "ประวัติการรบ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๖๐
๖๓. Mission Pavie VII, หน้า ๑๓๑ - ๑๓๑
๖๔. Mission Pavie V, หน้า ๕๕ - ๕๕
๖๕. สมเด็จพระนเรศวรมหาราช "จกหมายเพตุกองค์ทิทปราชบอ" หน้า ๓๐๓-๓๐๔

- bb. Mission Pavie VII, หน้า ๑๒๓
- bc. Vorso, หน้า ๓๔๔ - ๓๔๕
- bd. de Pourvoirville, หน้า ๖๖
- be. Mission Pavie VII หน้า ๑๒๓ - ๑๒๔
- bf. อภัย อนุบาลนบท หน้า ๓๔ - ๓๕ หน้า ๓๔ - ๓๕
- bg. Mission Pavie VII หน้า ๑๒๓
- bh. Mission Pavie VII, หน้า ๑๒๔
- bi. Breval, หน้า ๔๖
- bj. McCarthy หน้า ๕๑
- bk. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ "ประวดีการณ" เล่มที่ ๒ หน้า ๒๖๓ - ๓๐๕
- bl. Mission Pavie VII หน้า ๑๒๓
- bm. พงศาวดาร เมืองในหัวพัน หน้า ๒๖๒ - ๒๖๓
- bn. เจ้าพระยาสุรศักดิ์ "ประวดีการณ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๕๕
- bo. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๖๓
- bp. เรื่องเกี่ยวกับหน้า ๕๖๒ - ๕๖๕
- bq. McCarthy, หน้า ๕๕
- br. Mission Pavie V, หน้า ๕๓
- bs. Mission Pavie VII, หน้า ๑๒๓
- bt. McCarthy, หน้า ๑๐๐
- bu. Mission Pavie V, หน้า ๕๖
- bv. Mission Pavie II, หน้า ๑๒
- bw. McCarthy, หน้า ๕๕ - ๕๕

ศูนย์ทรัพยากร
 พิษณุกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. Buttingor, หน้า ๓๓๐
๒. de Reinach, หน้า ๓๕๓
๓. Mission Pavie VII, หน้า ๓๐๓
๔. Carnier, หน้า ๕๕๕
๕. Prince Henri, หน้า ๕๐๑
๖. American Missionar หน้า ๒๖
๗. Mission Pavie VII หน้า ๒๖
๘. Preface par M. le Vis de Croisier ใน Jean Dupuis: L'ouverture du
Feuve Rouge au Commerce... (Paris: Challanot Aine, 1879) หน้า ๕
๙. de Reinach, หน้า ๒๓ - ๒๕
๑๐. Pensri Suvanijs, Les Relations entre la France et la Thailand(Siam)
au XIX Siecle (Bangkok: Librairie Chalermmit, 1962) หน้า ๑๒
๑๑. Buttinger, หน้า ๓๒๖
๑๒. John F. Cady, The Roots of French Imperialism in Eastern Asia (New
York: Cornell University Press, 1954) หน้า ๒๕๕
๑๓. เรื่องเกี่ยวกับ คำนำ
๑๔. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๑๕ - ๑๑๕
๑๕. Hall, หน้า ๕๕๓
๑๖. จดหมายจาก Kergaradec ถึง Freycino ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๑๘๒๖
๑๗. เอกสารฝรั่งเศส สยาม ตอนที่ ๑๐
๑๘. Carnier หน้า ๓๐๑ - ๓๐๒
๑๙. Hall หน้า ๕๕๓
๒๐. เรื่องเกี่ยวกับ หน้าเกี่ยวกับ
๒๑. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๕๑
๒๒. Cady, หน้า ๒๓๕ - ๒๓๖
๒๓. Cady, หน้า ๒๓๕

๕๔. เรื่องเกี่ยวกับ หน้าเกี่ยวกับ
๕๕. Carnier, หน้า ๕๕๔ - ๕๕๐
๕๖. Cady, หน้า ๕๕๔
๕๗. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๕๓
๕๘. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๕๓ - ๕๕๔
๕๙. Fenari Suvantj, หน้า ๕๕ - ๕๐๐
๖๐. Buttingor, หน้า ๓๖๕
๖๑. Cady, หน้า ๓๖๐
๖๒. Buttingor, หน้า ๓๖๕ - ๓๖๖
๖๓. Cady, หน้า ๓๖๐
๖๔. Smyth, หน้า ๓๖๕ - ๓๖๖
๖๕. Cady, หน้า ๓๖๐ - ๓๖๐
๖๖. Buttingor, หน้า ๓๖๖
๖๗. Cady, หน้า ๓๖๐ - ๓๖๐
๖๘. Smyth, หน้า ๓๖๕ - ๓๖๐
๖๙. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการพิมพ์" เล่มที่ ๔ หน้า ๙๕
๗๐. Cady, หน้า ๓๖๑ - ๓๖๒
๗๑. หน้า ๕๕๔ - ๕๕๐ (Garnier)
๗๒. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๓๖๒
๗๓. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๕๔
๗๔. มุขขวย ศรีสวัสดิ์ "ราชอาณาจักรลาว" (พระนคร ก้าวหน้า ๕๕๐๓) หน้า ๕๕ - ๕๖๐
๗๕. Cady, หน้า ๓๖๐ - ๓๖๐
๗๖. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๓๖๑ - ๓๖๒
๗๗. Verse, หน้า ๓๖๓
๗๘. Henri Cordier, Narrative of the Recent Events in Tong-King (Shanghai;
American Presbyterian Mission Press, 1875) หน้า ๑๖

๕๘. Buttinger, หน้า ๓๖๖ - ๓๖๘
๕๙. Morse, หน้า ๓๘๘
๕๙. Buttinger, หน้า ๓๖๖
๕๖. Morse, หน้า ๓๘๘
๕๓. Dupuis, หน้า ๓๓๘ - ๓๔๐
๕๕. จกหมายจาก Dillon ถึง รัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศส ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๖๐ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๕
๕๕. Morse, หน้า ๓๘๘
๕๖. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๓๘๖
๕๗. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๓๘๘
๕๕. จกหมายจาก Vienno ถึง Waddington ลงวันที่ ๕ เมษายน ค.ศ. ๑๘๖๕ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๓
๕๕. Morse, หน้า ๓๘๖ - ๓๘๘
๖๐. Hallett, หน้า ๑๑๖
๖๑. จกหมายจาก Dillon ถึงรัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศส เรื่องเกี่ยวกับ
๖๒. จกหมายจาก G. Cloué ถึง Freycinet ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๑๘๘๖ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๖๓. Ponari Suvanij, หน้า ๑๑๖
๖๕. จกหมายจาก Blancheton ถึง Bartholemy St. Hilaire ลงวันที่ ๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๑ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๖๕. Morse, หน้า ๓๘๘ - ๓๙๐
๖๖. จกหมายจาก Harmand ถึงผู้ว่าการราชการโคชินไชนา ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๑๘๘๓ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๖๗. จกหมายจาก Harmand ถึง Freycinet ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๑๘๘๓ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๖๘. จกหมายจาก
๖๘. จกหมายจาก Harmand ถึงผู้ว่าการราชการโคชินไชนา ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๑๘๘๓ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔

๖๘. จกหมายจาก Harmand ถึง Freycinet ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๑๘๕๓ "เอกสาร
ฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๖๙. จกหมายจาก Harmand ถึง Freycinet ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๑๘๕๓ "เอกสาร
ฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๗๐. Penari Suvanij, หน้า ๑๑๖
๗๑. จกหมายจาก Harmand ถึง Freycinet ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๑๘๕๓ "เอกสาร
ฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๗๒. Penari Suvanij, หน้า ๑๑๖
๗๓. Prince Henri, หน้า ๒๓๖ - ๒๓๘
๗๔. McCarthy, หน้า ๕๓ - ๕๔
๗๕. Mission Favier V, หน้า ๑๖๐
๗๖. Lanesman, หน้า ๒๓๔ - ๒๓๕
๗๗. Morse, หน้า ๓๕๐
๗๘. Buttinger, หน้า ๓๗๔
๗๙. Morse, หน้า ๓๕๐
๘๐. Buttinger, หน้า ๓๗๔
๘๑. จกหมายจาก Harmand ถึง Freycinet ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๑๘๕๓ "เอกสาร
ฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๘๒. จกหมายจาก Harmand ถึง Freycinet ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๑๘๕๓ "เอกสาร
ฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๘๓. จกหมายจาก Harmand ถึง Freycinet ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๑๘๕๓ "เอกสาร
ฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๘๔. จกหมายจาก Lorgeou ถึง เจ้าพระยาภาณุวงศ์ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๑๘๕๓ "เอกสาร
ฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๘๕. Morse, หน้า ๓๕๐ - ๓๕๖
๘๖. เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๖๕

๔๔. Buttinger, หน้า ๓๖๒
๔๕. จกหมายจาก Kergaradec ถึง Challemei Lacour ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๑๘๘๕
"เอกสารจากฝรั่งเศส" สยาม เอมทิ ๕
๔๖. McCarthy, หน้า ๑๘
๔๗. จกหมายจาก Lorgeou ถึง Jules Ferry ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๑๘๘๕ "เอกสาร
จากฝรั่งเศส" สยาม เอมทิ ๕
๔๘. เรื่องเกี่ยวกับ
๔๙. De Reinach, หน้า ๘ - ๙
๕๐. Smyth, หน้า ๑๕๑
๕๑. Mauroi, หน้า ๒๐ - ๒๑
๕๒. Buttinger, หน้า ๒๔๓ - ๒๔๔
๕๓. NRAF, Laos, หน้า ๑๕
๕๔. Ponsri Suvanij, หน้า ๑๑๘
๕๕. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๑๘ - ๑๒๐
๕๖. ชาวโทรเลขจาก Lorgeou ถึง Jules Ferry ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๑๘๘๕
"เอกสารจากฝรั่งเศส" สยาม เอมทิ ๕
๕๗. Holta Hallett, Exploration Survey for a Railway Connection between
India, Siam, and China, (London: Royal Geographical Society, 1885)
๕๘. Hallett, A Thousand Miles on an Elephant, หน้า ๑๕๐
๕๙. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๑๐ - ๑๑๑
๖๐. Hall, หน้า ๕๕๕
๖๑. Thompson, หน้า ๑๖๐ - ๑๖๑
๖๒. de Pourcourville หน้า ๓๖๑ - ๓๘๘
๖๓. คำแนะนำหมายถอยคำโคตรบระหวาง Cont de Kergaradec คับกรมหมื่นเทววงศ์
นมมไปกับนายพระพิศดในกรมหมื่นเทววงศ์ กราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระจุลจอม-
เกล้าเจ้าอยู่หัว ลงวันที่ วันพุธ ขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๕ จ.ศ. ๑๒๘๑ "เอกสารไทย"
ฉบับ น.๑๑/๑ ปีที่ ๕

๑๑๘. เรื่อง เกี่ยววกัน
๑๑๙. พระราชหัตถ์เลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงกรมหมื่น
เทววงศ์ ลงวันที่ วันเสาร์ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๔ จ.ศ. ๑๒๔๗ "เอกสารไทย"
เรื่อง เกี่ยววกัน
๑๒๐. จกหมายจาก Kergaradec หลวงกรมหมื่นเทววงศ์ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๑๘๘๕
และลายพระหัตถ์ในกรมหมื่นเทววงศ์ ประทาน Kergaradec ลงวันที่ ๒๕
พฤศจิกายน ๑๘๘๕ "เอกสารไทย" เรื่อง เกี่ยววกัน
๑๒๑. ลายพระหัตถ์ ในกรมหมื่นเทววงศ์ ประทาน Kergaradec ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม
๑๘๘๕ "เอกสารไทย" เรื่อง เกี่ยววกัน
๑๒๒. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการณ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๖๕
๑๒๓. จกหมายจาก Kergaradec หลวงกรมหมื่นเทววงศ์ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๑๘๘๖
"เอกสารไทย" แพน ม. ๑๗/๑ บีกที่ ๑
๑๒๔. ลายพระหัตถ์ในกรมหมื่นเทววงศ์ ประทาน Kergaradec ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม
๑๘๘๖ "เอกสารไทย" แพน ม. ๑๗/๑ บีกที่ ๒
๑๒๕. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการณ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๖๕ - ๕๖๖
๑๒๖. เรื่อง เกี่ยววกัน หน้า ๕๕๓
๑๒๗. ลายพระหัตถ์ในกรมหมื่นเทววงศ์ กรมบังคับทูต พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
ลงวันที่ วันจันทร์ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๔ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย" แพน ม. ๑๗/๑
บีกที่ ๑
๑๒๘. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการณ" เล่มที่ ๒ หน้า ๕๕๕ - ๕๕๖
๑๒๙. พระราชหัตถ์เลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า พระราชทาน กรมหมื่น
เทววงศ์ ลงวันที่ วันพฤหัสบดี ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๖ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย"
แพน ม. ๑๗/๑ บีกที่ ๑
๑๓๐. พระราชหัตถ์เลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า พระราชทาน กรมหมื่น
เทววงศ์ ลงวันที่ วันพฤหัสบดีขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๖ จ.ศ. ๑๒๔๘ เรื่อง เกี่ยววกัน
๑๓๑. ลายพระหัตถ์ในกรมหมื่นเทววงศ์ ประทาน Kergaradec ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม
๑๘๘๖ เรื่อง เกี่ยววกัน

๑๒๒. จกหมายจาก Kergaradec ทูลกรมหมื่นเทววงศ์ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม
๑๘๘๖ เรื่องเดียวกัน
๑๒๓. ลายพระหัตถ์ในกรมหมื่นเทววงศ์ ประทาน Kergaradec ลงวันที่ ๑๘
พฤษภาคม ๑๘๘๖ "เอกสารไทย" หน้า ม. ๑๓/๑ ปีที่ ๒
๑๒๔. ลายพระหัตถ์ในกรมหมื่นเทววงศ์ ประทาน Kergaradec ลงวันที่ ๑๘
สิงหาคม ๑๘๘๖ "เอกสารไทย" หน้า ม. ๑๓/๑ ปีที่ ๑
๑๒๕. จกหมายจาก Kergaradec ทูลกรมหมื่นเทววงศ์ฯ ลงวันที่ ๙ กันยายน
๑๘๘๖ เรื่องเดียวกัน
๑๒๖. ลายพระหัตถ์ในกรมหมื่นเทววงศ์ ประทาน Kergaradec ลงวันที่
๒๒ กันยายน ๑๘๘๖ "เอกสารไทย" หน้า ม. ๑๓/๑ ปีที่ ๒
๑๒๗. Breval, หน้า ๔๗
๑๒๘. Campbell, หน้า ๒๕๐ - ๒๕๑
๑๒๙. McCarthy, หน้า ๑๑๓ - ๑๑๕
๑๓๐. Prince Henri หน้า ๒๕๔ - ๒๕๕
๑๓๑. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการรบ" เล่มที่ ๓ หน้า ๑๒ - ๑๓

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อหนังสือและบทความที่อ้างถึงในบทที่ ๔

๑. Mission Pavie V, หน้า ๑๕๖
๒. จกหมายจาก Garnier ถึง Duc Decazes ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๑๘๖๕
"เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๓
๓. Mission Pavie V, หน้า ๑๕๖
๔. ในบอกพระยามหาอำมาตยาธิบดี ใน "ราชกิจจานุเบกษา" เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๔๑๔
หน้า ๔๔
๕. เรื่องเดียวกัน
๖. หนังสือบอกเมืองหลวงพระบาง ใน "ราชกิจจานุเบกษา" เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๔๑๔ หน้า ๒๒
๗. สมเด็จพระยอวาทราชูปถัมภ์ "จกหมายเนตุกลงทัพปราบฮ่อ" (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕๔) ใน ประชุมพงศาวดาร เล่ม ๖ (พระนคร ก้าวหน้า ๒๕๐๗)
หน้า ๓๕๐
๘. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๔๑๔ หน้า ๔๓
๙. ในบอกพระยามนตรีสุริยวงษ์ ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๔๑๔ หน้า ๑๕๒
๑๐. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๔๑๔ หน้า ๑๕๕
๑๑. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" เล่มที่ ๒ หน้า ๒๘๐ - ๒๘๓
๑๒. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๔๑๔ หน้า ๒๕๕
๑๓. จกหมายจาก Garnier ถึง Duc Decazes ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๖๕
"เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๓
๑๔. จกหมายจาก Garnier ถึง Duc Decazes ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๖๕
เรื่องเดียวกัน
๑๕. จกหมายจาก Garnier ถึง Duc Decazes ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๖๕
เรื่องเดียวกัน
๑๖. McCarthy, หน้า ๓๕ - ๓๗
๑๗. สมเด็จพระยอวาทราชูปถัมภ์ "ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕๔" หน้า ๓๕๐ - ๓๕๒
๑๘. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓ พ.ศ. ๒๔๑๔ หน้า ๓๖๐
๑๙. Smyth หน้า ๑๕๕
๒๐. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓ พ.ศ. ๒๔๑๔ หน้า ๓๖๐
๒๑. จกหมายจากกรมหมื่นเทววงศ์ ๖ ถึง Jorgeson ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๖๕
"เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๑๒

๒๒. จกหมายจาก Garnier ถึง Decazes ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๓๖
 "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๓
๒๓. สมเด็จ ฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ "ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๔" หน้า ๓๘๓
๒๔. จกหมายจาก Harmand ถึง Challegrol Lacour ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน
 ค.ศ. ๑๘๘๓ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๒๕. สมเด็จ ฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ "ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๔" หน้า ๓๘๘
๒๖. เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๘๕
๒๗. จกหมายจาก Kergaradeo ถึง Challegrol Lacour ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์
 ค.ศ. ๑๘๘๔ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๒๘. สมเด็จ ฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ "ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๔" หน้า ๓๘๕
๒๙. จกหมายจาก Kergaradeo ถึง Challegrol Lacour ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์
 ค.ศ. ๑๘๘๔ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๔
๓๐. จกหมายจาก Lorgeou ถึง Jules Ferry ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๘๔
 เรื่องเดียวกัน
๓๑. McCarthy หน้า ๔๕
๓๒. เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๖
๓๓. เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๕
๓๔. เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๕
๓๕. เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๕
๓๖. เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๕ - ๔๕
๓๗. เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๕ - ๔๖
๓๘. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" เล่มที่ ๒ หน้า ๔๖๔ - ๔๖๕
๓๙. McCarthy หน้า ๑๐๕
๔๐. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ" เล่มที่ ๒ หน้า ๓๐๖ - ๓๐๗
๔๑. เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๐๗ - ๓๐๘

๑. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๓๐๐ - ๓๐๑
๒. เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๐๓ - ๓๐๔
๓. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๑ หน้า ๒๒๒ - ๒๒๐ และหน้า ๒๒๗ และหน้า ๒๔๖ - ๒๔๓
๔. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ค.ศ. ๑๘๔๖ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๑๐
๕. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๔๔๘
๖. เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๓๑ - ๒๔๓
๗. Hall, หน้า ๕๕๔
๘. de Pourvoirville, หน้า ๕๐
๙. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๔๕ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๕
๑๐. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๑๘๔๖ เรื่องเดียวกัน เล่มที่ ๑๐
๑๑. อีช มูฮานนท์ หน้า ๗๖ - ๗๗
๑๒. de Pourvoirville, หน้า ๕๗ - ๕๘
๑๓. อีช มูฮานนท์ หน้า ๖๕ - ๖๖
๑๔. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๔๖ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๑๐
๑๕. จดหมายจากนาย Freycine ถึงนาย Kergaradec ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๔๕ เรื่องเดียวกัน เล่มที่ ๕

๑๖. อัง อนุยานนท์ หน้า ๔๘ - ๕๐
๑๗. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๖ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๑๐
๑๘. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๖ เรื่องเดียวกัน
๑๙. กระทรวงมหาดไทย "จดหมายโต้ตอบ..." หน้า ๒๖ - ๒๗
๒๐. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร "ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๓" (ตำนานกรมทหารราบที่ ๔) ในประชุมพงศาวดารเล่ม ๖ หน้า ๓๑๔ - ๓๑๖ ดูประวัติการ... เล่มที่ ๑ ประกอบ
๒๑. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๕๐๕
๒๒. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗ "เอกสารฝรั่งเศส" สยาม เล่มที่ ๑๐
๒๓. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๕ เรื่องเดียวกัน เล่มที่ ๕
๒๔. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๓๑๓
๒๕. McCarthy, หน้า ๑๐๕
๒๖. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร "ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๔" หน้า ๓๔๓
๒๗. เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๔๕
๒๘. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๕ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๕
๒๙. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๓๐๖ - ๓๐๘
๓๐. McCarthy, หน้า ๑๐๕

๓๑. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๓๑๕ - ๓๒๔
๓๒. เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๔๓
๓๓. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๐๐ - ๕๐๑
๓๔. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๓๓ - ๕๓๔
๓๕. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๓๕ และ ๕๓๖ และ ๕๓๗-๕๓๘
๓๖. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Plourens ลงวันที่
๒๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗
๓๗. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ "ประจักษ์พงศาวดารภาคที่ ๒๔" หน้า
๓๔๗ - ๓๕๔
๓๘. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Plourens ลงวันที่
๒๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๐
๓๙. Mission Pavie V, หน้า ๕๖
๔๐. เรื่องเดียวกัน หน้า ๖๐
๔๑. McCarthy, หน้า ๑๐๕
๔๒. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๕๔๔ - ๕๕๐
๔๓. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕๒ - ๕๕๓
๔๔. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕๓ - ๕๕๔
๔๕. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕๑ - ๕๕๕
๔๖. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕๕ - ๕๕๖
๔๗. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕๕ - ๕๕๖
๔๘. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕๖ - ๕๕๖
๔๙. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๑๔ - ๕๑๖
๕๐. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๐๑

๕๑. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๑๗ - ๕๑๘
๕๒. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๒๐ - ๕๒๑
๕๓. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๒๐ - ๕๓๐
๕๔. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๓๑ - ๕๓๔
๕๕. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๓๕ - ๕๓๘
๕๖. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๓๘ - ๕๔๖
๕๗. * เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๔๑
๕๘. Mission Pavie VII, หน้า ๑๓๓
๕๙. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๕๗๗
๖๐. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๕๗๖ - ๕๘๐
๖๑. McCarthy, หน้า ๑๐๗
๖๒. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๖๒๑ และ
หน้า ๖๒๕
๖๓. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๖๒๕ - ๖๒๖
๖๔. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๑ - ๓
๖๕. McCarthy, หน้า ๑๐๖ - ๑๐๗
๖๖. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๔
๖๗. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๘๖๕
๖๘. Mission Pavie VIII หน้า ๑๔๖ - ๑๔๘
๖๙. Mission Pavie VII หน้า ๗๕
๗๐. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๕ - ๗

๓๖. เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๐ - ๑๒
๓๗. เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๓ - ๑๔
๓๘. เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๔ - ๑๕
๓๙. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๔
๔๐. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๗ - ๕๘
๔๑. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๐ - ๕๑
๔๒. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๔ หน้า ๑๕๐
๔๓. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๕๐
๔๔. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๕๕๓-๕๕๔
๔๕. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๔-๕
๔๖. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๒ หน้า ๕๗๖
๔๗. หนังสือหลวงพิศุขเทพพร ราชทานกรมเวียงใต้เท้ากรุณา (เจ้าใจว่าส่งถึงศาลาลูกขุน) ลงวันพุธขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๕ จ.ศ. ๑๒๕๕ "เอกสารไทย" ม.๑๓/๑/๑๓ ปีที่ ๑
๔๘. อิศ บุษยามนท หน้า ๓๑๓-๓๑๔
๔๙. เรื่องเดียวกัน หน้า ๓๕-๓๖
๕๐. McCarthy, หน้า ๑๐๕-๑๐๖
๕๑. Hall, หน้า ๕๕๖
๕๒. McCarthy หน้า ๑๐๖
๕๓. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๕๐-๕๑
๕๔. Smyth, หน้า ๑๕๐
๕๕. ใบนอกหลวงทักษิณปลาตึงหลวงหัตถสารศุภกิจให้นำขึ้นคำนับเรียนพระยาสุรศักดิ์มนตรีลงวันเสาร์ แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ จ.ศ. ๑๒๕๕ "เอกสารไทย" ม.๑๓/๑/๑๓ ปีที่ ๑

๕๐. ใบออกนายคชายันเมเชอ ถึง พระยาอินทราธมาลและกวางกัปตันข้าหลวง
ลงวันที่ วันพุธ แรม ๕ ค่ำ เดือน ๑๐ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย" ม.๑๗
๑/๑๗ ปีที่ ๑
๕๑. ข่าวดุไรเลขจากนาย Kergaradec ถึงรัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศสลงวันที่
๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๐
๕๒. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Flourens ลงวันที่
๒๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗ เรื่องเดียวกัน เล่มที่ ๑๐
๕๓. McCarthy หน้า ๑๐๘ - ๑๐๘
๕๔. ใบออกหลวงพิศุขเทพ ถึง พระยา ลูกจุม ๓ ศาลา ลงวันที่ วันศุกร์ แรม ๗ ค่ำ
เดือน ๖ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย" ม. ๑๗ ๑/๑๗ ปีที่ ๑
๕๕. หนังสือพระยาณนทบุรีข้าหลวงนครหลวงพระบาง^{ฝ่าย}พระบาทสมเด็จพระจุล
จอมเกล้าฯ ลงวันที่ วันศุกร์ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย"
ม. ๑๗ ๑/๑๗ ปีที่ ๑
๕๖. เรื่องเดียวกัน
๕๗. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๕๖
๕๘. เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๗
๑๐๐. หนังสือพระยาเมืองกลางเสนาบดีเมืองหลวงพระบางแจ้งคตทนายอินทราธิบดี
จันทรานุกูล นายควางกัปตันข้าหลวง ลงวันที่ วันเสาร์ แรม ๒ ค่ำ เดือน
๕ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย" ม. ๑๗ ๒/๑๗ ปีที่ ๑
๑๐๑. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๕๗-๕๘
๑๐๒. หนังสือพระยาเมืองหลวงเสนาบดีเมืองหลวงพระบางแจ้งคตพระอินทราธิบดี
จันทรานุกูล นายควางกัปตันข้าหลวง ลงวันที่วันเสาร์ แรม ๒ ค่ำ เดือน ๕
จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย" ม. ๑๗ ๒/๑๗ ปีที่ ๑

๑๐๓. รายงานหลวงคัมภีรปลาศ เสนอหลวงหัตถสารทุกกิจ ลงวันที่ วันเสาร์
 แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย" ม.๑๗ ๑/๗๗
 ปีกที่ ๑
๑๐๔. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Flourans ลงวันที่
 ๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๘
๑๐๕. กระทรวงมหาดไทย "จดหมายโต้ตอบ..." หน้า ๔
๑๐๖. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๕๕
๑๐๗. รายงานหลวงคัมภีรปลาศ เสนอหลวงหัตถสารทุกกิจ ลงวันที่วันเสาร์
 แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย" ม.๑๗ ๑/๗๗
 ปีกที่ ๑
๑๐๘. Mission Pavie II หน้า ๒๖ - ๒๗
๑๐๙. Mission Pavie VII หน้า ๑๓๓
๑๑๐. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๑๐๒-๑๐๓
๑๑๑. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่
 ๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๐
๑๑๒. ใบนอกหลวงพิศณุเทพ ถึง พญา ลูกขุน ณ ศาลา ลงวันที่ วันศุกร์ แรม ๗ ค่ำ
 เดือน ๖ จ.ศ. ๑๒๔๘ "เอกสารไทย" ม. ๑๗ ๑/๗๗ ปีกที่ ๑
๑๑๓. อ้าย มุขยานนท์ หน้า ๔๒
๑๑๔. มหาดไทย หน้า ๖
๑๑๕. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่
 ๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๗ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๐ และ
 โทรเลขภาคผนวก
๑๑๖. Penari Suvanij, หน้า ๑๒๒

๑๑๓. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Freycinet ลงวันที่
๒๒ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๓ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๐
๑๑๔. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Flourens ลง
(ข้าหลวงฝรั่งเศสประจำตั้งเกีย) ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๘๓
เรื่องเดียวกัน
๑๑๕. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Binourd ลงวันที่
๒๒ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๓ เรื่องเดียวกัน
๑๒๐. จดหมายจากนายกอลต์ ถึงมาควิสอองโตนอสเบอริ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน
ค.ศ. ๑๘๘๓ ไบมหากไทย "จดหมายโต้ตอบ..." หน้า ๒
๑๒๑. หนังสือพระยานนทบุรี กรมมิ่งคมบุลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ
ลงวันที่ วันศุกร์ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๒ จ.ศ. ๑๒๔๕ "เอกสารไทย" น.๑๓
๑/๑๓ ปีที่ ๑
๑๒๒. Mission Pavie VII หน้า ๑๓
๑๒๓. จดหมายจากนาย Flourens ถึงนาย Kergaradec ลงวันที่
๒๒ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๓ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๐
๑๒๔. จดหมายจากนาย Lorgesou ถึงนาย Goblet ลงวันที่
๑๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๕ เรื่องเดียวกัน สยามเล่มที่ ๑๐
๑๒๕. McCarthy, หน้า ๑๑๒
๑๒๖. ธีโปตนายทวงกัปตันถึงพระยาสุรศักดิ์มนตรี ลงวันที่ วันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๔ ค่ำ
เดือน ๑๐ จ.ศ. ๑๒๔๕ และหนังสือพระยาอำเมืองมุล ถึงเจ้าพระยาจำแค้น
ราชาและเสนาบดีสนามเมืองน่าน ลงวันที่ วันศุกร์ขึ้น ๕ ค่ำเดือน ๘ จ.ศ.
๑๒๔๕ "เอกสารไทย" น.๑๓ ๑/๑๓ ปีที่ ๑

๑๒๗. หนังสือพระศรีเทพบาลเมืองพิชัย แจ่มมายังเจ้ามหาพรหมแม่ทัพเมืองบ้าน
ลงวันที่ วันอาทิตย์ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๕ จ.ศ. ๑๒๔๕ เรื่องเดียวกัน
๑๒๘. ใบบอกนายควงกัณฑ์ถึงพระยาสุรศักดิ์มนตรี ลงวันอาทิตย์ แรม ๕ ค่ำ
เดือน ๑๐ จ.ศ. ๑๒๔๕ เรื่องเดียวกัน
๑๒๙. จกหมายเจ้าพระยาพิชัยราชนฤพิชัยหลวงที่สองเมืองนครเชียงใหม่ บอก
มายังสมุหนายกสำเร็จราชการกรมมหาดไทย ให้นำขึ้นกราบบังคมทูล ลง
วันที่ วันเสาร์ ขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑๐ จ.ศ. ๑๒๔๕ เรื่องเดียวกัน
๑๓๐. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๑๐๒ - ๑๐๓
๑๓๑. ฎีกากรมยุทธนาธิการ เสนอให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทอด
พระเนตร ลงวันที่ วันเสาร์ แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ จ.ศ. ๑๒๕๐ "เอกสาร
ไทย" ม. ๑๗ ๑/๑๗ ฎีกาที่ ๑
๑๓๒. หนังสือพระยาสุรศักดิ์มนตรี กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ
ลงวันที่ วันเสาร์ แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ จ.ศ. ๑๒๕๐ เรื่องเดียวกัน
๑๓๓. จกหมายพระยาสุรศักดิ์มนตรี ถึงร้อยเอกคูเปต์ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๘๘
ภาคผนวกฉบับที่ ๑ ของจกหมายจากนาย Lorgeou ถึงนาย Goblet
ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๘ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๑
๑๓๔. เรื่องเดียวกัน
๑๓๕. ข้าราชการจากนาย Kergaradee ถึงนาย Flourens ลงวันที่
๑๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ "เอกสารฝรั่งเศส" สยามเล่มที่ ๑๑
๑๓๖. ฉายพระหัตถ์กรมหมื่นเทววงศา ประทมน นาย Kergaradee ลงวันที่
๗ เมษายน ค.ศ. ๑๘๘๘ ในภาคผนวกฉบับที่ ๑ ของจกหมายจากนาย Kergaradee
ถึงนาย Flourens ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ เรื่องเดียวกัน

๑๓๗. ฉายกระทัดถกรมหมื่นเทววงศ์ ประทาน นาย Kergaradec ในภาคผนวก
 ขาวจากกรุงเทพฯ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ เรื่องเดียวกัน
๑๓๘. จดหมายจากนาย Kergaradec กราบพูลถกรมหมื่นเทววงศ์ ลงวันที่
 ๑๘ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ เรื่องเดียวกัน ภาคผนวกที่ ๒
๑๓๙. ฉายกระทัดถกรมหมื่นเทววงศ์ ประทานนาย Kergaradec ลงวันที่
 ๒๗ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ เรื่องเดียวกัน
๑๔๐. ในบอกพระพลัษฐานุรักษ์ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ร.ศ. ๑๐๘ "เอกสารไทย"
 ม.๑๓ ๑/๑๓ ปีที่ ๓
๑๔๑. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Flourens ลงวันที่
 ๒๘ ตุลาคม ค.ศ. ๑๘๘๗ "เอกสารฝรั่งเศษ" สยาม เล่มที่ ๓๐
๑๔๒. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Flourens ลงวันที่
 ๕ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๘๘ เรื่องเดียวกัน สยามเล่มที่ ๑๑
๑๔๓. จดหมายจากนาย Kergaradec ถึงนาย Flourens ลงวันที่
 ๕ เมษายน ค.ศ. ๑๘๘๘ เรื่องเดียวกัน
๑๔๔. Mission Pavie VII หน้า ๑๘
๑๔๕. Mission Pavie II หน้า ๒
๑๔๖. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๓ หน้า ๒๐๐ - ๒๐๒
๑๔๗. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๐๘ - ๒๑๑
๑๔๘. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๐๒
๑๔๙. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๐๒ - ๒๐๓
๑๕๐. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๑๔ - ๒๑๕
๑๕๑. เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๑๘

๑๕๒. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๑๕ - ๒๑๗
๑๕๓. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๕๖
๑๕๔. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๕๗
๑๕๕. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๖๐ - ๒๖๑
๑๕๖. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๖๔
๑๕๗. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๖๕ - ๒๖๗
๑๕๘. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๗๔ - ๒๗๖
๑๕๙. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๘๒
๑๖๐. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๘๓ - ๒๘๔
๑๖๑. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๓๐๐
๑๖๒. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๙๓ - ๒๙๗
๑๖๓. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๓๐๔ - ๓๐๘
๑๖๔. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๔ หน้า ๒๐ - ๒๑
๑๖๕. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๔๔ - ๔๕
๑๖๖. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๒๕
๑๖๗. ในบอกพระยานนทบุรี จ้าหลวงนครหลวงพระบางลงวันที่ วันอังคารขึ้น ๑๑ ค่ำ
เดือน ๑๐ จ.ศ. ๑๒๕๐ "เอกสารไทย" ม.๑๗ ๑/๑๗ ปีกที่ ๑
๑๖๘. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๔ หน้า ๑๓๕
๑๖๙. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๓๘
๑๗๐. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๔๑ - ๑๔๕
๑๗๑. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๕๔
๑๗๒. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๑๕๔ - ๑๖๔
๑๗๓. Mission Pavie VII หน้า ๒๔๕ - ๒๔๘

๑๗๕. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๔ หน้า ๑๖๖ - ๑๖๘
๑๗๖. Mission Pavie VII หน้า ๒๕๐
๑๗๗. เรื่องเกี่ยวกับ หน้า ๒๕๐ - ๒๕๑
๑๗๘. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี "ประวัติการ..." เล่มที่ ๔ หน้า ๒๖๕
๑๗๙. จดหมายจาก Pavie ถึง Lanessan ขาดหลวงใหญ่ฝรั่งเศสประจำ
อินโดจีน ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๒ "เอกสารฝรั่งเศส"
สยาม เล่มที่ ๑๓
๑๘๐. จดหมายจาก Pavie ถึง Labot ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ.
๑๘๘๓ เรื่องเกี่ยวกับ สยามเล่มที่ ๑๔
๑๘๑. จดหมายจากรัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศส ถึงนาย Pavie ลงวันที่
๒๗ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๘๓ เรื่องเกี่ยวกับ
๑๘๒. ฉายพระหัตถ์กรมหมื่นเทววงศ์ฯ ประทาน นายปาวี ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม
ค.ศ. ๑๘๘๓ เรื่องเกี่ยวกับ
๑๘๓. จดหมายจากนายปาวี กราบขอร้อง กรมหมื่นเทววงศ์ฯ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม
ค.ศ. ๑๘๘๓ เรื่องเกี่ยวกับ
๑๘๔. ฉายพระหัตถ์กรมหมื่นเทววงศ์ฯ ประทาน นายปาวี ลงวันที่ ๔ เมษายน
ค.ศ. ๑๘๘๓ เรื่องเกี่ยวกับ สยามเล่มที่ ๑๕
๑๘๕. จดหมายจากนาย Lorgeou ถึงนาย Goblet ลงวันที่
๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๘๘๔ เรื่องเกี่ยวกับ เล่มที่ ๑๑

บรรณานุกรม

หลักฐานชั้นต้น

เอกสารกองจดหมายเหตุแห่งชาติหมายเลข ม.๑๓ ๑/๑๓ ปีที่ ๑

หนังสือกระทรวงการต่างประเทศเรื่องราชการเมืองหลวงพระบาง

เรื่องราชการเมืองหลวงพระบาง

เรื่องกิ่งไวทองหลด

เรื่องสัญญา

เอกสารกองจดหมายเหตุแห่งชาติหมายเลข ม.๑๓ ๑/๑๓ ปีที่ ๒

เรื่องกิ่งไวทองหลดเมืองหลวงพระบาง

เอกสารกองจดหมายเหตุแห่งชาติหมายเลข ม.๑๓ ๑/๑๓ ปีที่ ๓

เรื่องหนังสือราชการปี ๑๐๔ กระทรวงมหาดไทย

ราชการฝ่ายเมืองหลวงพระบาง

เอกสารกองจดหมายเหตุแห่งชาติหมายเลข ม.๑๓ ๑/๑๓ ปีที่ ๔

เอกสารกระทรวงมหาดไทย

เอกสารกองจดหมายเหตุแห่งชาติหมายเลข ม.๑๓ ๒/๑๓ ปีที่ ๑

รายงานกระทรวงมหาดไทยเรื่องราชการเมืองหลวงพระบาง ร.ศ.๑๐๖

เอกสารกองจดหมายเหตุแห่งชาติหมายเลข ๑/๒๓๐

กระทรวงกรมและการจราจร

เรื่องขอ

เอกสารในกระทรวงต่างประเทศฝรั่งเศส เรื่องสยาม

เล่มที่ ๕ พ.ศ.๒๔๑๓

เล่มที่ ๖ พ.ศ.๒๔๑๔-๒๔๑๗

เล่มที่ ๗ พ.ศ.๒๔๑๘-๒๔๒๑

เล่มที่ ๘ พ.ศ.๒๔๒๑-๒๔๒๔

เล่มที่ ๙ พ.ศ.๒๔๒๔-๒๔๒๗

เล่มที่ ๑๐ พ.ศ.๒๔๒๗-๒๔๓๐

เล่มที่ ๑๑ พ.ศ.๒๔๓๐-๒๔๓๓

เล่มที่ ๑๒ พ.ศ.๒๔๓๓

เล่มที่ ๑๔ มกราคม-มีนาคม พ.ศ.๒๔๓๖

เล่มที่ ๑๕ เมษายน-ธันวาคม พ.ศ.๒๔๓๖

หลักฐานชั้นรอง

ภาษาไทย

- จดหมายเหตุเกี่ยวกับกัมเขมรและฉนวนในรัชกาลที่ ๓ ตอนที่ ๑ (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๓) พระนคร นิมิตรอักษร ๒๕๐๒
- ตำรวราชาฎาภท สมเด็จพระบรมราชา จดหมายเหตุกองทัพปราบฮ่อ (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๔) ใน "ประชุมพงศาวดารเล่ม ๖" พระนคร กวางหนา ๒๕๐๓
- ตำรวราชาฎาภท สมเด็จพระบรมราชา ตำนานกรมทหารบกสยามที่ ๔ (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๕) ใน "ประชุมพงศาวดาร" เล่ม ๖ พระนคร กวางหนา ๒๕๐๓
- พิศดารวงศ์ เจ้าพระยา พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๓ เล่มที่ ๑ พระนคร องค์การศึกษาศาสตรา ๒๕๐๔
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บรรพตาศพระธรรมเทศนาเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๖) ใน "ประชุมพงศาวดาร" เล่ม ๔ พระนคร กวางหนา ๒๕๐๔
- พลัญญาบุรุษย์ พระ พงศาวดารเมืองโต และ พงศาวดารเมืองแดง (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๗) ใน "ประชุมพงศาวดารเล่ม ๕" พระนคร กวางหนา ๒๕๐๓
- มหาดไทย กระทรวง จดหมายเหตุตอนบางฉบับเรื่องประเทศไทยเสียดินแดน พระนคร โรงพิมพ์กรมรถไฟ ๒๕๔๓
-
- เรื่องเมืองสมเอด เชียงค้อ เมืองจำเริญ เมืองโสม เมืองจำได้ เมืองหัวเมือง (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๘) ใน "ประชุมพงศาวดาร" เล่ม ๖ พระนคร กวางหนา ๒๕๐๓
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๕๐๔
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓ พ.ศ. ๒๕๐๔
- โรเซร์เอมื่อ (ทูตริ ถาวร แปร) ประวัติศาสตร์กัมพูชาและทางไมตรีกับจีน (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๙) พระนคร โรงพิมพ์มหาดไทย ๒๕๐๔
- สุรศักดิ์มนตรี เจ้าพระยา ประวัติการของจอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี เล่ม ๑ พระนคร องค์การศึกษาศาสตรา ๒๕๐๔
- สุรศักดิ์มนตรี เจ้าพระยา ประวัติการของจอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี เล่ม ๒ พระนคร องค์การศึกษาศาสตรา ๒๕๐๔
- สุรศักดิ์มนตรี เจ้าพระยา ประวัติการของจอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี เล่ม ๓ พระนคร องค์การศึกษาศาสตรา ๒๕๐๔

สุรศักดิ์มนตรี เจ้าพระยา ประวัติการของจอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี เล่ม ๔ พระนคร
องค์การศึกษาศึกษา ๒๕๐๔

พอดมุกส์สำหรับพระนคร จดหมายเหตุเรื่องปราบทนต์เวียงจันทน์ พระนคร โรงพิมพ์ไถทง
ศิริพรชตนาการ ๒๕๒๕

อมรวงศ์วิจิตร นมอม พงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสาน (ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕) ใน
"ประชุมพงศาวดาร" เล่ม ๒ พระนคร กวางหน่า ๒๕๐๗

อึ้ง บุษยานนท์ สังเขปเอกสารประวัติศาสตร์ ร.ศ.๑๑๒ พระนคร โรงพิมพ์พิมพ์ศรี ๒๕๔๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

BIBLIOGRAPHY

Atadie, Maurice. Les Races du Haut-Tonkin, Paris: Challamel, 1924.

American Missionaries. Siam and Laos as Seen by Our American Missionaries, Philadelphia; -----, 1884.

Eiblot, Albert. L'Affaire du Tonkin. Histoire Diplomatique de l'Etablissement de Notre Protectorat sur d'Annam et de Notre Conflit avec la Chine 1882-1885, Paris: J. Hetzelet Cie,---

Euttinger, Joseph. The Smaller Dragon. A Political History of Vietnam, New York: Frederick A. Praeger, 1968.

Cady, John F. The Roots of French Imperialism in Eastern Asia, New York: Cornell Univ. Press, Ithaca, 1954.

Campbell, J.G.D. Siam in the Twentieth Century, London: Edward Arnold, 1904.

Cordier, Henri. Narrative of the Recent Events in Tong-King, Shanghai: American Presbyterian Press, 1875.

Cunningham, Alfred. The French in Tonkin and South China, Hongkong: Daily Press, 1902.

Cupet, Geographie et voyages-Voyage au Laos (Mission Pavie, Indo-Chine Vol. III) Paris: Ernest Leroux, 1900.

de Breval, Rene. Kingdom of Laos. The Land of the Million Elephants and of the White Parasol, Saigon: France-Asie, 1959.

De Lanessan, J.L. L'Indo-Chine Francaise, Paris: -----, 1888.

de Malglaive et de Riviere, Voyages au Centre de l'Annam et du Laos et dans les Regions Sauvages de l'Est de l'Indo-Chine, (Mission Pavie, Indo-Chine. Vol. IV) Paris, Ernest Leroux, 1902.

de Poucourville, Albert. L'Affaire de Siam 1886-1886, 2^e edition, Paris: Chamuel, 1897.

de Reinsch, Lucien. Be Laos Paris: Librairie Orientale et Americaine, (1911).

D'Orleans, Prince Henri. Around Tonkin and Siam (Translated by C.B. Pitman), London: Chapman and Hall, 1894.

Duke (Suvanij), Pensri. Les Relations entre la Thaillande (Siam) au XIXe Siede, Bangkok: Librairie Chalernnit, 1962.

Dupuis, Jean. L'Ouverture de Fleuve Rouge au Commerce et les Evenements du Tongkin 1872-1873

(Memoires de la Societe Academique Indo-Chinoise de Paris, Tome deuxieme) Paris: Challamel Aine, 1879.

Dupuis, Jean. Voyage au Yunnan et Ouverture du Fleuve Rouge au Commerce, Lyon: Congres des Orientalistes, 1878.

Garnier, Francis. Voyage d'Exploration en Indo-Chine, Tome Premier, Paris: Librairie Hachette et Cie, 1873.

Garnier, Francis. Voyage d'Exploration en Indo-Chine Tome Second, Paris, Librairie Hachette et Cie, 1873.

Girard, Henry. Les Tribus Sauvages du Haut-Tonkin, Mans et Meos, Paris: Imprimerie Nationale, MDCCCIV.

Guillot, M.E. La France au Laos et la Question du Siam, Lille: L. Danel, 1894.

Hake, Egmont A. Events in the Taeping Rebellion, London: W.H. Allen and Co., 1891.

Hall, D.G.S. A History of South-East Asia, New York:
St. Martin Press Inc., 1955.

Hallett, Holts. A Thousand Miles on a Elephant in
The Shan States, Edinburgh: William Blackwood
and Sons, MDCCCXC.

Hallett, Holts. Exploration Survey for a Railway
Connection between India, Siam and China, London:
Royal Geographical Society, 1885.

Le Bar, Frank M. and Suddard, Adrienne (editors)
Human Relations Area Files, Laos, Its People,
Its Society, Its Culture, New Haven, HRAF Press,
1960.

Lefevre-Pontalis, Pierre. Voyages dans le Haut
Laos et sur les Frontieres de Chine et de
Birmanie, (Mission Pavie, Indo-Chine. Vol. V.)
Paris: Ernest Leroux, 1902.

Lepesqueur, Parfait-Charles. La France et le Siam,
Rouen: L. Hégard, 1897.

Marini Romain, P. de. Histoire Nouvelle et Curieuse
des Royaumes de Tonquin et de Laos, Paris: Gervais
Clenzier, M.DC.LXVI.

Maurel, Gabriel. Histoire des Relations de la France et du Siam, -----: Imprimerie de Choisy-Le-Roi, 1960.

McCarthy, James. Surveying and Exploring in Siam, London: John Murray, 1900.

Morse, Hosea Ballou. The International Relations of the Chinese Empire, Vol. 2. London: Kelly and Walsh Ltd., 1918.

Mouhot, Henri. Travels in the Central Parts of Indo-China, Vol. 2, London: John Murray, 1864.

Reale, Frederick Arthur. Narrative of a Residence in Siam, London: Office of the National Illustrated Library, 1852.

Norman, Sir Henry. The Peoples and Politics of the Far East, London: T. Fisher Unwin, MCMVII.

Pavie, Auguste. Geographie et Voyages, (Mission Pavie, Indo-Chine, Vol. II) Paris: Ernest Leroux, 1906.

Pavie, Auguste. Journal de Marche (1888-1889), (Mission Pavie, Indo-Chine, Vol. VII) Paris: Ernest Leroux, 1919.

Pavie, Auguste. Recherches sur la Littérature du Cambodge, du Laos et du Siam, (Mission Pavie, Indo-Chine, Vol. I,) Paris: Ernest Leroux, 1898.

Seidenfaden, Erik. The Thai Peoples, Vol. I, Bangkok: The Siam Society, 1958.

Skinner, William G. Chinese Society in Thailand: An Analytical History, New York: Cornell University Press, Ithaca, 1957.

Smith, Malcolm. A Physician at the Court of Siam, London: Country Life Ltd., 1947.

Smyth, Warrington H. Five Years in Siam, London: John Murray, 1898.

Thompson, Virginia. Thailand, the New Siam, New York: Macmillan Co., 1941.

Vella, Walter F. Siam under Rama III, 1824-1851, New York: J.J. Augustin Inc. Publisher, 1957.

Younghusband, G. Eighteen Hundred Miles on a Burmese Tat, London: William Clowes and Sons, 1888.

- - - - -